

XARXA DE BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

DADES ESTADÍSTIQUES 2024 REPTES 2025

Les biblioteques es consoliden com el primer servei cultural de proximitat als municipis

Tanquem un 2024 on totes les xifres indiquen un servei a l'alça.

- S'incrementen les visites. Les Biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) han registrat més de 17 milions de visites; això significa que més de 66.000 persones són ateses cada dia per biblioteques i bibliobusos a la demarcació de Barcelona.
- Augmenta el préstec. El servei de préstec creix en més de 600.000 documents i el digital ja representa el 9% del total. En total, han estat 12,7 milions de préstecs.
- Nous carnets, més persones i més activitats a les biblioteques. L'any ha finalitzat amb més de 2 milions d'usuaris amb carnet i gairebé 700.000 persones han participat en activitats organitzades per les biblioteques.
- El préstec interbibliotecari augmenta amb força durant 2024 i ja se situa en 1 milió de documents.
- La Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) de la Diputació de Barcelona engloba a dia d'avui 236 biblioteques i 12 bibliobusos, i segueix la seva ampliació amb la inauguració d'un nou servei de bibliobús durant el primer quadrimestre de 2025.
- L'aposta decidida per aquest treball en xarxa apropa l'accés universal del fons, de més d'onze milions de documents, i les activitats a tota la ciutadania i a tot l'àmbit territorial d'influència.
- La Diputació de Barcelona és l'administració que percentualment aporta més del seu pressupost a Cultura en el seu àmbit territorial d'acció.

Dades estadístiques 2024

La Xarxa i les persones

Actualment, la XBM està integrada per 236 biblioteques i 12 bibliobusos, que donen servei a 285 municipis dels 311 de la demarcació. Els 12 bibliobusos atenen la població de 138 municipis dels quals 2 són de fora de la demarcació. Ara bé, el 99% de la població té servei XBM al seu municipi. La Diputació de Barcelona s'ha dirigit a tots els municipis petits encara sense servei per oferir-los la possibilitat per ser atesos per un nou bibliobús que entrarà en activitat el primer quadrimestre de 2025.

Durant 2024 les biblioteques de la XBM han registrat més de 17 milions de visites, és a dir que, cada dia, les biblioteques i bibliobusos XBM atenen en el seu conjunt més de 66.000 mil persones.

Pel que fa als carnets, durant 2024 es van expedir 192.000 nous, de manera que a finals d'any hi havia 2 milions de persones amb carnet XBM.

De tots ells, les dones representen el 60% i els homes el 37%. Pel que fa als usos que tenim registrat de les biblioteques, la distribució per gènere és d'un 57% per a dones i el 41% pel que fa als homes (els percentatges restants corresponen a institucions).

Préstecs

El servei de préstec ha experimentat un creixement notable respecte de 2023: més de 800.000 préstecs més que l'any anterior. Així, durant 2024 s'han realitzat 12,7 milions de préstecs, dels quals 1,2 milions han estat de documents virtuals.

De tots els que s'han realitzat durant el 2024:

- Els llibres són el tipus de document que més surt: el 86% dels préstecs de documents físics ho són de llibres, per a 2024 això ha estat gairebé 10 milions de préstecs.
- Els còmics i els jocs de taula són els tipus de documents que han experimentat un increment més gran respecte de les dades de 2023: un 14% més (un total de 1.366.000 préstecs) i un 51% més respectivament (51.000 préstecs de jocs).

Les col·leccions tenen especial cura en el fons infantil, per afavorir l'hàbit de la lectura des de les primeres edats: durant l'any 2024 les biblioteques i bibliobusos de la XBM van realitzar gairebé 5 milions de préstecs de llibres infantils.

El treball en xarxa permet que els usuaris puguin accedir al conjunt de llibres oferts per les biblioteques. Durant el 2024 el préstec interbibliotecari ha representat més d'1 milió de documents.

Activitats

Però les biblioteques són molt més que préstecs de documents. Les activitats de foment a la lectura són essencials. Per anomenar aquí alguna dels centenars d'activitats realitzades, durant 2024 es van programar 3.500 sessions d'hores del conte amb una assistència de 80.000 infants, i funcionen uns 300 clubs de lectura amb 3.500 infants

que hi participen. Pels adults també funcionen uns 900 clubs de lectura on hi ha inscrites 14.000 persones.

Entre les activitats que es realitzen, algunes van enfocades a la disminució de la bretxa digital: durant 2024, han programat 4.500 sessions de formació en TIC amb 28.500 assistents.

Entre Clubs de lectura, Hores del conte, Cursos de formació en TIC i resta d'activitats (excloses les visites escolars) les biblioteques i bibliobusos de la XBM han programat gairebé 40.000 sessions i activitats, i 152 diàries.

Escoles

Durant 2024 es van realitzar 16 mil visites escolars amb 337.000 alumnes. Una mica menys de la meitat (44%) de les visites escolars ho han estat per a grups-classe de Primària amb 177 mil alumnes, això ha suposat que més de la meitat de la població escolar d'aquest cicle hagi realitzat una visita a la biblioteca de referència segons el centre d'ensenyament.

El vincle entre cultura i educació és essencial també a les biblioteques.

Dades econòmiques. Pel que costa un llibre tens una biblioteca

Pel que fa a les dades econòmiques, la despesa operativa de les biblioteques ha estat de 23 € per habitant i any, que equivaldria al cost d'un sol llibre.

El cost total del funcionament de les biblioteques i bibliobusos de la XBM l'any 2024 ha estat de 125 milions d'€, un 38% dels quals són aportats per la Diputació de Barcelona, la resta correspon als ajuntaments (59%) i la Generalitat (3%).

Reptes de futur 2025

Desplegament de la xarxa

Un poble, una biblioteca: cobertura del 100% als municipis de menys de 3.000 habitants

La Diputació de Barcelona fa una aposta clara i decidida per la cultura, les biblioteques i els bibliobusos, i treballa per garantir l'accés i la participació de tota la ciutadania, atenent al pla de drets culturals que defensa.

Som la província amb major cobertura i volem seguir sent útils socialment, garantint el dret a la lectura pública i millorant la xarxa.

Per a tots els municipis de menys de 3.000 habitants, la cobertura es garanteix amb el servei de bibliobusos, un servei de titularitat de la Diputació de Barcelona que els gestiona en conveni amb els Consells Comarcals i els Ajuntaments.

Actualment a tota Catalunya existeix una flota de 14 bibliobusos, dels quals 12 pertanyen a la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) de la Diputació de Barcelona i dos a la Generalitat.

Objectius

- Arribar al 100% de cobertura.
- Mantenir l'equilibri territorial i la cohesió social
- Donar igualtat d'oportunitats en l'accés al coneixement i la cultura.
- Apropar el servei de lectura pública independentment del lloc de residència, garantint els drets culturals de totes les persones.

Com ho aconseguim

El proper abril la Diputació de Barcelona posarà en funcionament un nou bibliobús - **Serra de Bellmunt**- que donarà servei principalment a municipis d'Osona i del Lluçanès de menys de 300 habitants, complementant la flota de bibliobusos actual **-arribant a 13 bibliobusos-** i que permetrà **aconseguir l'objectiu d'oferir servei bibliotecari a tots els municipis de la província menors de 3.000 habitants.**

Els 12 bibliobusos de la XBM donen servei a 138 municipis, amb el nou bibliobús s'oferirà el servei a 15 municipis més.

La proximitat és un dels principals valors de la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM): **les 236 biblioteques i 12 bibliobusos que la formen possibiliten que actualment el 99% de la població de la demarcació de Barcelona disposi de servei bibliotecari al seu municipi de residència.**

Contribuir als grans reptes socials que afrontem mundialment

Les biblioteques, com a centres culturals i comunitaris de primer ordre, tenen un paper fonamental en la capacitació i sensibilització de la ciutadania per afrontar aquests reptes. De tots ells, destaquem el foment de la sostenibilitat i la lluita contra la desinformació.

La sostenibilitat

Objectius

- Oferir eines per a l'educació i sensibilització ambiental de la ciutadania.
- Promoure comportaments i hàbits que redueixin els efectes del canvi climàtic.
- Difondre el coneixement científic sobre aquesta qüestió
- Potenciar la sostenibilitat i l'eficiència mediambiental en la gestió dels serveis i els recursos de les biblioteques.

Des de les biblioteques s'impulsen iniciatives des de dues vessants:

- Implementació d'accions de millora de la sostenibilitat en els edificis, els serveis i la gestió.
Des de la corporació s'ha impulsat el [Laboratori de transició ecològica](#), un espai professional per compartir iniciatives a nivell mediambiental amb l'objectiu d'avançar cap a models sostenibles més coherents amb l'entorn; s'ofereix un recurs per a l'elaboració estudis d'eficiència energètica i plans inicials de manteniment dels equipaments de biblioteca, en el marc del [Catàleg de serveis](#) i s'estan estudiant les possibilitats d'aplicació a la flota de bibliobusos dels nous requeriments mediambientals indicats pel Pla Clima.
- Programació d'activitats d'educació i sensibilització ambiental i l'impuls de projectes on els usuaris participen activament en la creació de coneixement. En són exemple [Llegim el riu, Parcs i biblioteques... naturalment](#) i [De l'hort a la biblioteca](#).

La lluita contra la desinformació

Les biblioteques disposen de fons fiables, tant en format físic com digital i ofereixen activitats i formacions d'accés públic sobre com identificar notícies falses, protegir-se

sobre ciberassetjament, conèixer eines per verificar si un contingut s'ha realitzat amb Intel·ligència Artificial o no, així com altres temàtiques d'interès.

Objectius

- Fomentar l'esperit crític de la ciutadania per avançar en l'assoliment de les competències clau per l'anàlisi veraç de la informació.
- Consolidar les biblioteques municipals com a llocs segurs, de confiança, espais per al diàleg i la reflexió.
- Formar els professionals bibliotecaris en l'àmbit de la desinformació.

Des de la Xarxa de Biblioteques Municipals es programen regularment una gran varietat d'activitats sobre aquesta temàtica i des de la Diputació s'impulsen projectes en xarxa on diverses biblioteques hi participen de les seves accions.

Se'n destaquen els següents:

- [Univers Internet](#) té com a objectiu principal oferir una reflexió crítica i creativa sobre el conjunt de tecnologies vinculades a Internet. Per al 2025 s'inclou una nova unitat didàctica sobre IA.
- [Entre Línies. Llegint la desinformació](#) té com a objectiu capacitar els professionals en alfabetització mediàtica per a la lluita contra la desinformació i el foment del pensament crític. Al 2025 el projecte té continuïtat amb 'Media and Information Literacy Community Connections' (MIL CC), coordinat per l'Institut Universitari de Lisboa i compta com a socis amb Learn to Check i la Dublin City University. Hi participaran biblioteques de la XBM juntament amb d'altres d'Espanya, Portugal i Irlanda.
- 'El que jo sé sobre Europa. I tu, què saps?' És un projecte destinat a combatre la desinformació i reforçar els valors democràtics europeus. S'està desenvolupant a una quinzena de municipis de la demarcació de Barcelona amb [tallers intergeneracionals](#).
- [Altres Veus](#) és un cicle de conferències presencials a les biblioteques i entrevistes virtuals per tractar temes d'actualitat amb experts amb reconeixement públic.

Contribuir a les habilitats lectores

Des de la Diputació de Barcelona continuarem avançant en la “cobertura vital lectora”, acompanyant a les persones amb serveis i recursos per:

- Acompanyar amb la lectura en totes les situacions de la vida, des de l'acompanyament a la primera infància fins a l'edat adulta.
- Garantir el dret d'accés a la lectura pública, també en aquelles situacions en que és més complicat: persones internades en centres educatius de justícia juvenil i centres penitenciaris, centres hospitalaris i centres de gent gran.

L'acompanyament a la lectura es duu a terme de forma coordinada amb altres agents socials, culturals i educatius, sobretot a nivell local.

Des de la Diputació de Barcelona s'impulsen els [plans de lectura municipals](#), amb la publicació de documents de suport i orientacions per als ajuntaments que vulguin implementar-los i l'oferta d'un recurs d'assessorament al [Catàleg de serveis](#).

Objectius

- Garantir el dret d'accés a la lectura pública.
- Impulsar la creació de nous projectes inclusivament basats en la cultura i la lectura, orientats a la plena cobertura vital de la ciutadania.
- Promoure la planificació estratègica de programes de foment de la lectura als municipis.
- Assessorar i acompanyar els municipis en l'elaboració del seu Pla de Lectura Municipal (durant 2024 s'ha assessorat els municipis de Bigues i Riells del Fai, Tiana, Vic i el Prat de Llobregat).
- Reforçar el binomi Biblioteca Pública-Biblioteca Escolar, destacant el treball conjunt amb els centres educatius.
- Potenciar el paper de la biblioteca pública com a recurs d'informació per a la comunitat educativa en l'àmbit del treball de recerca de batxillerat.

La promoció de l'hàbit lector és un objectiu prioritari de les biblioteques de la XBM que impulsen nombrosos programes i projectes en aquest àmbit.

Són exemple d'activitats consolidades les hores del conte (amb 3.500 sessions d'hores del conte amb una assistència de 80.000 infants) o les visites escolars (més de 16.000 visites amb 337.000 alumnes assistents). També els clubs de lectura, tant per a infants com per a adults, i en format presencial o virtual. Durant 2024 s'han realitzat 11.539 sessions de clubs de lectura a les biblioteques.

A banda, des de la Xarxa de Biblioteques Municipals s'impulsen projectes cooperatius de foment de la lectura. Al llarg del 2024 els projectes [deBAT A BAT](#) i [Ficció en joc](#) s'han continuat desplegant a diferents biblioteques i s'ha iniciat el projecte “Amb tots els sentits; primera infància, lectura i comunitat” amb la participació de 15 biblioteques i l'objectiu de capacitar els professionals bibliotecaris en competències de debat, reflexió i mediació centrades en la primera infància com a lectors.

L'any 2023 es va dissenyar i implementar el programa de col·laboració amb els centres educatius de Justícia Juvenil de la Generalitat de Catalunya i al llarg de 2024 es va treballar en el disseny d'un programa lligat amb l'àmbit de la salut. Aquest nou programa s'implementarà durant 2025.

Contribuir al desenvolupament comunitari

Les biblioteques municipals contribueixen al desenvolupament comunitari, ja que garanteixen l'accés universal i gratuït a la cultura, la formació i la innovació.

La programació d'activitats a les biblioteques i la capacitat de reunir persones i interessos diversos permeten contribuir a la vida comunitària, afrontant reptes mitjançant propostes adaptades a les necessitats del territori.

Objectius

- Enfortir la relació de la biblioteca amb els serveis i equipaments de proximitat.
- Potenciar la biblioteca com a espai de diversitat, facilitadora del coneixement mutu i de comunitats més cohesionades socialment.
- Potenciar la creació comunitària i la ciència ciutadana mitjançant l'impuls de projectes.
- Desenvolupar projectes per al coneixement del patrimoni immaterial i la memòria oral.

Actualment la Diputació de Barcelona impulsa diversos projectes en clau de xarxa per donar resposta a reptes comuns i potenciar la biblioteca com a espai de trobada, de creació i d'aprenentatge compartit:

Ajuts

[Subvencions per l'impuls de projectes de creació comunitària](#). Entre els anys 2018 i 2021 es van desenvolupar dues convocatòries d'ajuts per finançar projectes per promoure l'accés al coneixement, l'experimentació i la innovació social en entorns col·laboratius oberts a la ciutadania. Aquests ajuts tenien com a objectiu principal transformar les biblioteques en espais actius de creació i aprenentatge, fomentant la participació comunitària i la resolució de reptes locals mitjançant metodologies innovadores.

L'any 2025 es preveu obrir una nova convocatòria que ampliarà l'abast temàtic dels ajuts i que mantindrà l'aposta per connectar la ciutadania amb la biblioteca a través d'entitats i professionals amb expertesa que garanteixin el desenvolupament dels projectes amb metodologies innovadores.

Biblioteca Humana

Els projectes de biblioteca humana busquen transformar prejudicis en diàleg mitjançant històries de vida compartides, reforçant la cohesió social i la diversitat com a valors clau de la comunitat. En aquestes experiències, un grup de voluntaris esdevenen llibres humans que transmeten els seus coneixements i les seves experiències vitals a totes aquelles persones que vulguin conèixer-les. Les experiències recents de l'[Hospitalet de Llobregat](#) i [Vic](#), on s'han celebrat Biblioteques Humanes, esdevenen bons exemples de consolidació i models per ampliar a altres contextos durant 2025.

Jocs de taula a les biblioteques

Les biblioteques aposten pels jocs de taula com a recurs cultural, educatiu i de socialització per a totes les edats. Són un recurs cultural que fomenta habilitats com la lògica, l'estratègia, la cooperació i la creativitat. A més, esdevenen una eina educativa valuosa per a escoles, famílies i col·lectius que busquen noves maneres de transmetre coneixements i valors.

Les biblioteques dinamitzen els jocs creant espais de joc i oferint-los a través del servei de préstec. En els darrer dos anys, les biblioteques de la XBM han passat de disposar de poc menys de 4.000 exemplars de jocs de taula a passar dels 12.000. Paral·lelament, s'han produït recursos i [guies](#) destinat a professionals i s'han creat [grups de treball](#) destinats a capacitar i compartir experiències entre els professionals de biblioteca sobre aquest fons cada cop més demandat.

Contacte de premsa;

Bea Sanchís

***Servei de Premsa, Continguts Digitals i Suport a la Comunicació Local de la
Diputació de Barcelona***

sanchismm@dba.cat

Tf. 934022094/696959250